

dinger, om end af forskellige Afstygninger, frem imod det. Mange af disse Indvendinger have dreiet sig om Forhold, som egentlig ikke staa i nogen nær eller nødvendig Forbindelse med det særlige Forslag, der foreligger her. En af Indvendingerne er bygget paa den Opfattelse, at Staten overhovedet intet har at gjøre med Løsningen af den Slags Formaal. Jeg tror, at den naturlige Opfattelse dog maa være den, at baade Kommunen og Staten ere til for de enkelte Menneskers, for det borgerlige Velværes Skyld, og at overalt, hvor det viser sig, at Kommunen ikke er i Stand til at løse en Opgave, som nødvendigvis maa løses, — løse den ved egne Kræfter —, der er det ganske naturligt, hvis Staten er under saadanne Forhold, at den er i Stand til at træde hjælpende til, at den tager fat, hvor Kræfterne glippe i det mere begrænsede Samfund. Saaledes har jeg opfattet Spørgsmaalet, som det her foreligger. Jeg opfatter det paa ingen mulig Maade som en Hævde af det ene eller det andet Principspørgsmaal om Forholdet mellem Staten og Borgerne, men som det rent praktiske Spørgsmaal: Vil Kommunen være i Stand til ved egne Kræfter at gennemføre en Opgave, hvis Grundtanke saagodtsom alle have været enige om at prise, eller vil det være tjenligt til dette Formaalets hurtigst mulige Gennemførelse, at Staten træder til? Naar der er sagt, at det ikke var det rette Dieblik til at komme med et saadant Forlangende, saa har jeg, netop fordi det er Statens Støtte, man kræver, den Opfattelse, at Dieblicket netop særlig er det rette. Staten har aldrig været i Stand til at møde med en saa vespækket Pengepung som i dette Dieblik, den har aldrig haft saa store Summer i sin Kasse, og som Følge deraf vil Hjælpen fra Statens Side rimeligvis lettere kunne gives nu end under andre Forhold. Der er talt om, at Staten eller Kommunen ikke maa optræde som Konkurrent lige overfor private Folk, men en Gjennemlæsning af Forslaget vil vise, hvorledes man netop ud fra den Betragtning har søgt at begrænse det Arbejde, som Lovforslaget gaar ud paa at foreslaa. Der vil næppe derved kunne blive nogen Collision mellem de private og de offentlige Interesser. Fra et andet Synspunkt er Indvendingen kommet, naar man har stillet sig paa Kommunens Standpunkt. Man har ment, at den vilde blive ude af

Stand til at magte Foretagendets Gennemførelse, men netop af denne Grund er det, at Forslagsstillerne have henvist til, at Staten maatte skaffe Kommunen særlig billige Billaar, som maaste ikke til andre Tider vilde kunne naaes, men som have deres sydlige Motivering i de extraordinære Forhold, hvis Berettigelse til at udøve Indflydelse er erkjendt fra alle Sider. Der er gjort Indvendinger paa Kommunens Begne, som jeg ikke anser for meget slaaende. Man har sagt, at det vilde blive vanstelig for Kommunen at bestyre et saadant Komplex af Bygninger, men hvorfor vilde det være vansteligere end Bestyrelsen af saa mange andre Institutioner og Stiftelser, som Kommunen allerede har i Hænde. Ja, det kan maaste blive en større Opgave end den, Kommunen nu har, men den har Kræfter til at gennemføre større Opgaver. Der er fremdeles gjort den Indvending, at det ikke vilde være muligt ved den foreslaaede Sum at foretage de betydelige Udrensninger, som maatte foregaa i Kjøbenhavn, hvis hele Byen skulde omreguleres, men det har paa ingen Maade været Meningen med Forslaget at forny det samlede Kjøbenhavn. Meningen har været den at gjøre Begyndelsen til en god Gjerning, at gjøre Begyndelsen til Løsningen af en Opgave, der selvfølgelig maatte kræve mange Aar for at løses, blandt Andet af den Grund, at enhver Forandring, der skal omfatte den hele store Befolkning, ganske nødvendigt maa tage lang Tid op og ikke kan ske pludseligt. Der er sagt, at det slet ikke var Boliger, som Arbejderne trængte til i dette Dieblik, men at det var Arbejde. Hvad dette Foretagende angaar, saa er det, som vil blive ydet i Dieblicket, jo ikke Boliger men Arbejde. Boligerne ville først staa der, naar Arbejdet er gaaet for sig. Foreløbig ville en Mængde Mennesker blive sysselsatte, og inden Boligerne blive færdige til Benyttelse, vil, hvis ikke alle Sulemærter staa feil, en ikke uvæsentlig Vending i de økonomiske Forhold være foregaaet, saaledes at man mulig kan finde sig i en Tilstand, som ikke længere staar i den Yderlighed af økonomisk Glendighed, som i Dieblicket er tilfælde. En æret Taler har staaet sig til No med, at det i tidligere Tider og paa andre Steder har været meget værre med Sundhedsforholdene, end det for Dieblicket er i Kjøbenhavn. Ja, denne historiske Trøst er jo god, saafremt